

Rolnummer 2409
Arrest nr. 113/2002 van 26 juni 2002

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 80 en 82 van de faillissementswet van 8 augustus 1997, gesteld door het Hof van Beroep te Bergen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters L. François, P. Martens, M. Bossuyt, A. Alen en J.-P. Moerman, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij arrest van 8 april 2002 in zake J. Lemaire en M.-P. Maitre tegen X. Born en P. Basso, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 10 april 2002, heeft het Hof van Beroep te Bergen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 80 en 82 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre zij een verschil in behandeling inhouden tussen de schuldeisers van een versoonde gefailleerde en de schuldeisers van een niet-verschoonde gefailleerde ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Het Hof van Beroep te Bergen, waarbij een geschil aanhangig is over de versoonbaarheid van een gefailleerde, is van mening dat de feitenrechter terecht heeft geoordeeld dat de gefailleerde in dit geval versoonbaar was. Vanuit de vaststelling dat de appellanten vragen dat aan het Hof een vraag zou worden gesteld over de overeenstemming van artikel 82 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en met het beginsel van gelijkheid van de Belgen voor de wet en voor de belastingen, merkt het Hof van Beroep enerzijds op dat bij het arrest nr. 132/2000 reeds is beslist dat die bepaling de voormelde toetsingsnormen niet schendt, noch in zoverre zij aanleiding geeft tot een verschillende behandeling van handelaars en niet-handelaars die hun betalingen hebben gestaakt, noch in zoverre zij voor de versoonde gefailleerden tot een kwijtschelding van fiscale schuld leidt, zodat die vraag niet opnieuw aan het Hof moet worden gesteld; het merkt anderzijds op dat in het arrest nr. 156/2001 de draagwijdte van de verklaring van versoonbaarheid is geanalyseerd.

Het Hof van Beroep is van mening dat het de artikelen 80 en 82 van de voormelde wet moet toepassen om zijn beslissing over de versoonbaarheid van de gefailleerde te nemen, en merkt op dat de appellanten aanvoeren dat dit laatste artikel aanleiding geeft tot discriminatie van de schuldeisers van een versoonde gefailleerde, die hem niet meer kunnen vervolgen om hun schuldvorderingen te innen, ten opzichte van de schuldeisers van een niet-verschoonde gefailleerde, die na de sluiting van het faillissement hun recht kunnen uitoefenen om de gefailleerde te vervolgen. Aangezien het Hof de in het geding zijnde bepaling nooit heeft getoetst ten opzichte van dat verschil in behandeling, stelt het Hof van Beroep de bovenvermelde vraag.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 10 april 2002 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Op 2 mei 2002 hebben de rechters-verslaggevers L. François en M. Bossuyt, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de organieke wet, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht aan het Hof voor te stellen een arrest van onmiddellijk antwoord te wijzen.

Overeenkomstig artikel 72, tweede lid, van de organieke wet is van de conclusies van de rechters-verslaggevers aan de partijen in het bodemgeschil kennisgegeven bij op 3 mei 2002 ter post aangetekende brieven.

J. Lemaire, wonende te 8630 Booitshoeke, P.H. Scherpereelstraat 5, en M.-P. Maitre, wonende te 6120 Nalinnes, rue Noir Chien 28, hebben een memorie met verantwoording ingediend bij op 15 mei 2002 ter post aangetekende brief.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Conclusies van de rechters-verslaggevers

A.1. In hun conclusies hebben de rechters-verslaggevers geoordeeld dat de vraag onmiddellijk ontkennend kon worden beantwoord door meer bepaald te oordelen dat het verschil in behandeling tussen schuldeisers van een gefailleerde naargelang deze laatste al dan niet verschoonbaar is verklaard (waarbij de schuldeisers alleen in het tweede geval hun rechtsvordering op de goederen van de gefailleerde kunnen uitoefenen) op een objectief criterium berustte, niet irrelevant was ten opzichte van het nagestreefde doel, noch onevenredige gevolgen had aangezien een hervatting van de activiteit van de gefailleerde op een gezonde basis zowel de economie als de schuldeisers of sommige schuldeisers ten goede kon komen.

A.2. In hun memorie met verantwoording herinneren de appellanten voor de verwijzende rechter aan de feiten van de zaak en oordelen zij dat zij de mening van de rechters-verslaggevers niet kunnen delen wat de gevolgen betreft van het in het geding zijnde onderscheid. Zij zijn van mening dat er wellicht een verband van evenredigheid kan zijn tussen het te dezen nagestreefde doel en de aangewende middelen ten aanzien van de schuldeisers die men doorgaans de « institutionele » schuldeisers noemt, zoals de fiscale of sociale administraties die in geval van faillissement van een van hun schuldenaars reeds een aantal wettelijke voorrechten genieten die hun voorrang verlenen op de « gewone » en niet-bevoorrechte schuldeisers : in dat geval is het de gemeenschap die, wat de gevolgen van de verschoonbaarheid betreft, het doel van de wetgever en de middelen die deze heeft aangewend, op zich neemt. Op dezelfde wijze hebben de schuldeisers-handelaars (die weliswaar niet de voorrechten van de fiscale en sociale administratie genieten) de mogelijkheid de verliezen die een verklaring van verschoonbaarheid voor hen tot gevolg zou hebben fiscaal af te trekken, zodat men ervan mag uitgaan dat voor hen ook gedeeltelijk een mechanisme bestaat van verzachting en van herverdeling over de hele gemeenschap.

De situatie van de « gewone » schuldeisers is echter verschillend aangezien zij, zoals in dit geval, geen enkel voorrecht hebben met betrekking tot hun schuldvorderingen, noch fiscale of andere voordelen. Die schuldeisers zijn niet het minst talrijk en men kent in dat verband vele « indirecte » faillissementen. Het wetsontwerp nr. 1132, dat op dit ogenblik door de Senaat wordt onderzocht na te zijn goedgekeurd door de Kamer, getuigt ervan dat de wetgever zich blijkbaar bewust is geworden van dat gebrek aan evenredigheid.

- B -

B.1. De artikelen 80 en 82 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 bepalen :

« Art. 80. Nadat de rechtbank in voorkomend geval de betwistingen betreffende de rekening heeft beslecht en de rekening zo nodig heeft verbeterd, beveelt zij, op verslag van de rechter-commissaris, de sluiting van het faillissement.

De rechter-commissaris doet, aan de rechtbank in raadkamer mededeling van de beraadslaging van de schuldeisers over de verschoonbaarheid van de gefailleerde en brengt verslag uit over de omstandigheden van het faillissement. De rechtbank beslist of de gefailleerde al dan niet verschoonbaar is. Tegen die laatste beslissing over de verschoonbaarheid kan binnen een maand te rekenen van de bekendmaking derdenverzet worden gedaan door de individuele schuldeisers, of door de gefailleerde binnen een maand te rekenen van de kennisgeving van het vonnis tot sluiting van het faillissement.

De rechtbank kan beslissen dat het vonnis waarbij de sluiting van het faillissement wordt bevolen, bij uittreksel wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*. Het vonnis moet bekendgemaakt worden wanneer de rechtbank de gefailleerde verschoonbaar verklaart.

De sluiting van het faillissement maakt een einde aan de opdracht van de curators, behalve wat de uitvoering van de sluiting betreft, en houdt een algemene kwijting in. »

« Art. 82. Wanneer de gefailleerde verschoonbaar is verklaard, kan hij niet meer worden vervolgd door zijn schuldeisers.

Wanneer de gefailleerde niet verschoonbaar is verklaard, verkrijgen de schuldeisers opnieuw het recht om ieder afzonderlijk hun rechtsvordering tegen zijn goederen uit te oefenen. »

B.2. De in het geding zijnde bepalingen geven aanleiding tot een verschil in behandeling tussen de schuldeisers van een gefailleerde naargelang deze laatste al dan niet verschoonbaar is verklaard, in die zin dat de schuldeisers alleen in het tweede geval ieder afzonderlijk hun rechtsvordering op de goederen van de gefailleerde mogen uitoefenen.

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. De verklaring van verschoonbaarheid vormt voor de gefailleerde een gunstmaatregel die hem toestaat zijn activiteiten te hervatten op een gezonde basis en zulks

niet alleen in zijn belang maar ook in dat van zijn schuldeisers of diegenen onder hen die belang erbij kunnen hebben dat hun schuldenaar zijn activiteit zou hervatten op een dergelijke basis (*Parl. St.*, Kamer, 1991-1992, nr. 631/1, p. 35; Senaat, 1996-1997, nr. 1-498/11, p. 12).

De wetgever, die van oordeel is dat « de mogelijkheid tot herstel [...] utopisch [blijft] indien [de gefailleerde] de last van het passief moet blijven dragen », heeft gemeend dat « het [...] immers niet te verantwoorden [is] dat het in gebreke blijven van de schuldenaar als gevolg van omstandigheden waarvan hij het slachtoffer is, hem verhindert andere activiteiten te verrichten » (*Parl. St.*, Kamer, 1991-1992, nr. 631/13, p. 50). « Verschoonbaarheid is een gunst die aan de handelspartner wordt gegeven in zoverre hij, naar redelijke verwachtingen, een betrouwbare tegenpartij zal zijn wiens handels- of industriële activiteit het algemeen belang zal dienen » (*Parl. St.*, Kamer, 1991-1992, nr. 631/1, p. 36). Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever « op een evenwichtige wijze rekening [heeft willen] houden met de gecombineerde belangen van de gefailleerde zelf, van de schuldeisers, de werknemers en de economie in zijn geheel » en voor een menselijke regeling heeft willen zorgen die de rechten van alle betrokken partijen in acht neemt (*Parl. St.*, Kamer, 1991-1992, nr. 631/13, p. 29).

B.5. Het in het geding zijnde onderscheid berust op een objectief criterium en is niet irrelevant ten opzichte van het nagestreefde doel omdat de verplichting zijn schulden te betalen van die aard is dat zij de gefailleerde wiens tekortschieten het gevolg is van omstandigheden waarvan hij het slachtoffer is en op grond waarvan hij het voordeel van een verschoonbaarheidsverklaring kan genieten, verhindert een handelsactiviteit te hervatten, terwijl hij een betrouwbare handelspartner is die geen duidelijke fout heeft begaan. Dat onderscheid heeft geen onevenredige gevolgen omdat kan worden aangenomen dat een hervatting van die activiteit op een gezonde basis zowel de economie in haar geheel als de schuldeisers of sommige schuldeisers ten goede kan komen, zoals de wetgever heeft vastgesteld. Het is immers mogelijk dat het faillissement van een handelaar losstaat van zijn beroepsactiviteit of van de bekwaamheid die hij heeft om die activiteit uit te oefenen.

De bewering van de appellanten voor de verwijzende rechter volgens welke het in het geding zijnde onderscheid minder ernstige gevolgen zou hebben voor de bevoorrechte

schuldeisers (zoals de fiscale en sociale administratie) of voor de schuldeisers met de hoedanigheid van handelaar (die via fiscale aftrek de negatieve gevolgen van een verklaring van verschoonbaarheid kunnen temperen) dan voor schuldeisers die persoonlijk de gevolgen dragen van het doel van de wetgever, is niet irrelevant doordat zij uitgaat van de algemene idee dat de nadelen van het systeem in bepaalde gevallen voelbaarder zijn dan in andere gevallen; de wetgever kon ervan echter uitgaan dat, indien hij op grond van die idee verschillen in de wet zelf of een machtiging voor de rechter om de schuldeisers verschillend te behandelen zou invoeren, er een risico van willekeur zou ontstaan dat even ernstig zou zijn als het euvel dat hij zou trachten te verhelpen.

B.6. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 80 en 82 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet in zoverre zij een verschil in behandeling impliceren tussen de schuldeisers van een versoonde gefailleerde en de schuldeisers van een niet-verschoonde gefailleerde.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 26 juni 2002.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior